

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Bobolicach

Szkolny Program Orientacji Zawodowej

*Wybór szkoły i zawodu –
jedną z najważniejszych decyzji w życiu człowieka*

Program opracował – szkolny doradca zawodowy

Zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną14.09.2020r.....

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Cele i założenia programu	3
Metody i formy pracy	5
Opis zakładanych efektów kształcenia	6
Metody pomiaru osiągnięć ucznia	7
Tematy zajęć i zadania z zakresu doradztwa zawodowego	7
Współpraca z rodzicami	11
Współpraca z nauczycielami	11
Współpraca z instytucjami	11
Ewaluacja programu	12
Materiały źródłowe	12

I. Wprowadzenie

W kontekście postępującej globalizacji oraz wyzwań stawianych przez szybko zmieniającą się rzeczywistość edukacja, bardziej niż kiedykolwiek, wymaga świadomych i celowych działań, ukierunkowanych na wyposażenie młodego człowieka nie tylko w wiedzę, ale i rozwiniętą, elastyczną osobowość, umożliwiającą mu szybką adaptację. W tych okolicznościach zasadne staje się pytanie, jak przygotować młodego człowieka do aktywności wymagającej kreatywnego myślenia i dostosowania się do nieoczekiwanych przemian. Z tego też względu bardzo istotna staje się rola edukacji zawodowej jako sfery kształcenia uczniów. Już od najmłodszych lat należy rozwijać umiejętności, kompetencje niezbędne w funkcjonowaniu na rynku pracy. Okres adolescencji zaś, to czas kształtowania się tożsamości ucznia, to most, po którym przechodzi od beztrudnego dzieciństwa do odpowiedzialnej dorosłości, po czym musi podjąć jedną z pierwszych ważnych decyzji życiowych – wyboru zawodu. W tym czasie szkoła powinna nauczyć go planowania i kierowania własnym rozwojem, a w konsekwencji – brania odpowiedzialności za swój rozwój. Podejmując naukę w szkole, młody człowiek ma prawo oczekiwać, iż zostanie przygotowany do życia i pracy. Warto zatem, aby mógł dość wcześnie zainteresować się tematem edukacji i poradnictwa zawodowego, co także nauczycielom ułatwi przygotowanie go do życia i pracy w przyszłości. W związku z tym szkoła powinna:

- uświadomić uczniowi jego indywidualność, którą musi rozwijać;
- przekonać ucznia do ustawicznego kształcenia;
- uświadomić uczniowi jego preferencje poznawcze oraz zasady efektywnego uczenia się.

W trudnym okresie kształtowania się tożsamości, wobec konieczności wyboru zawodu i dalszej drogi kształcenia, szkoła powinna wspomagać ucznia konstruktywną pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Jednak efektywna pomoc nie będzie możliwa bez skutecznego wsparcia w zakresie doradztwa zawodowego.

II. Cele i założenia programu

Celem doradztwa zawodowego w szkole podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania ścieżki swojej kariery i trafnego podejmowania decyzji dotyczącej wyboru kierunku dalszej nauki.

Odbiorcami programu są: uczniowie, rodzice, nauczyciele.

Cele ogólne programu:

- przygotowanie uczniów do podjęcia trafnej decyzji edukacyjnej i zawodowej;
- przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjno – zawodowych;
- pomoc nauczycielom w realizacji tematów i zadań z zakresu problematyki wyboru zawodu.

W programie ujęte zostały również cele szczegółowe w poszczególnych obszarach:

W obszarze **POZNANIE WŁASNYCH ZASOBÓW** uczniów:

- rozpoznaje swoje zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby związane z własnym rozwojem i możliwe sposoby ich realizacji;

W obszarze **ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY** uczniów:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody;
- wskazuje drogi zdobycia wybranych zawodów;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące we współczesnym rynku pracy;
- konfrontuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy oraz oczekiwaniami pracodawców;
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- dokonuje autoprezentacji;
- charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno - zawodowej

W obszarze **RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE** uczniów:

- charakteryzuje strukturę systemu edukacji;
- analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

W obszarze **PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO - ZAWODOWYCH** uczniów:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno – zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- określa cele i plany edukacyjno - zawodowe na bazie własnych zasobów;
- planuje ścieżkę kariery, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wie w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;

Program zakłada, że przygotowanie uczniów do wyboru zawodu, kierunku kształcenia i funkcjonowania na rynku pracy realizowane jest przez osiem lat nauki w szkole. Organizacja pracy w szkole w zakresie orientacji zawodowej została podzielona w zależności od wieku i etapu kształcenia uczniów. Treści z zakresu orientacji zawodowej realizowane będą również na wszystkich lekcjach przedmiotowych, zajęciach opiekuńczo – wychowawczych, zajęciach pozalekcyjnych. Ważna jest również samodzielna aktywność uczniów (korzystanie z Internetu, broszur, ulotek, książek, programów telewizyjnych). W szkole opracowany został WSDZ – wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego, który stanowi integralną część programu orientacji zawodowej.

MOGĘ – CHCĘ - POTRZEBA

Program został przygotowany w oparciu o model „mogę – chcę – potrzeba”. Pierwsza grupa zajęć należących do kategorii „mogę” zawiera informacje o umiejętnościach, uzdolnieniach i talentach ucznia, druga część – zatytułowana „chcę” – daje wiedzę o pragnieniach, zainteresowaniach, planach i marzeniach młodzieży. Ostatnią składową programu stanowią zajęcia ukierunkowane na to, czego uczniom „potrzeba”, w ramach których przewidziane zostały ćwiczenia dotyczące rynku pracy, uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, trendów w polityce zatrudnienia. Zakres treści w programie odpowiada potrzebom i możliwościom uczniów szkoły podstawowej.

III. Metody i formy pracy

W celu pełnego i aktywnego uczestnictwa uczniów w zajęciach wskazane jest stosowanie metod aktywizujących pracę uczniów. Proponuje się prowadzenie zajęć w formie warsztatowej. Podczas spotkań z uczniami, rodzicami do wykorzystania są informacje w Internecie, programy multimedialne, telewizyjne.

Proponowane metody pracy:

- drama,
- ankieta,
- autoprezentacja,
- burza mózgów,
- debata „za i przeciw”,
- dyskusja problemowa,
- kolaż,
- odwrócona lekcja ,
- mini wykład,
- pogadanka,
- ekspresja plastyczna,
- ćwiczenia problemowe,
- skojarzenia,

Proponowane formy pracy:

- indywidualna i grupowa;
- zajęcia w klasach VII i VIII;

- godziny do dyspozycji wychowawcy;
- zajęcia przedmiotowe;
- zajęcia w świetlicy, bibliotece inne pozalekcyjne;
- poradnictwo indywidualne;
- spotkania z rodzicami;
- spotkania z przedstawicielami Biura Pracy, doradcą zawodowym PPP-P;
- wycieczki

IV. Opis zakładanych efektów kształcenia

W zakresie wiedzy uczniów:

- posługuje się pojęciami związanymi z tematyką rynku pracy, kwalifikacji zawodowych;
- zna system edukacji w Polsce, rodzaje i typy szkół przygotowujące do wybranego zawodu, możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych i przekwalifikowania;
- identyfikuje swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe, przeciwwskazania zdrowotne ograniczające możliwości wyboru zawodu;
- wyjaśnia zależności pomiędzy zainteresowaniami a wyborem zawodu;
- wymienia umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych; charakteryzuje umiejętności uniwersalne;
- zna ofertę szkolnictwa w rejonie koszalińskim i szczecineckim, wie gdzie szukać informacji o szkołach;
- wie, jakie są trendy na rynku pracy, zna zasady funkcjonowania rynku pracy;
- zna sytuację na lokalnym rynku pracy;
- zna podstawowy podział zawodów, wie gdzie szukać informacji o zawodach;
- wie, jak ważne dla własnego rozwoju jest ciągłe kształcenie

W zakresie umiejętności uczniów:

- rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa zawodowego, aby trafnie określić swe predyspozycje, zdolności, umiejętności;
- posiada umiejętność prezentowania swoich mocnych stron; umie rozpoznać słabe strony oraz ograniczenia do wykonywania niektórych zawodów;
- potrafi znaleźć pomoc w sytuacjach problemowych;
- potrafi ustalić hierarchię celów i zadań; określić własne ambicje, dążenia;
- potrafi określić swój system wartości;
- potrafi sporządzić dokumenty określone procedurą ubiegania się o pracę;
- potrafi dokonywać autoprezentacji;
- posiada umiejętność planowania rozwoju własnego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych;
- samodzielnie lub z pomocą doradcy planuje dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno - zawodowego.

W zakresie kompetencji społecznych uczniów:

- skutecznie współpracuje z kolegami w zespole;
- przyjmuje twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań oraz sposobu postępowania innych ludzi;

- rozwiązuje sytuacje problemowe podczas pracy zespołowej;
- ma świadomość znaczenia umiejętności interpersonalnych;
- ma świadomość swoich umiejętności interpersonalnych;
- wie jak ważne są umiejętności społeczne w życiu osobistym i zawodowym;

V. Metody pomiaru osiągnięć ucznia

Do pomiaru osiągnięć uczniów wykorzystane zostaną:

- ✓ pytania ewaluacyjne stawiane uczniom na zakończenie zajęć; ankiety ewaluacyjne;
- ✓ indywidualne portfolio ucznia zawierające wymierne efekty jego pracy gromadzone sukcesywnie przez cały okres realizacji programu

VI. Tematy zajęć i zadania z zakresu doradztwa zawodowego

	Tematy zajęć	Sposób realizacji
Klasa VII (Poznawanie własnych zasobów; Świat zawodów i rynek pracy)	1. Kim jest doradca zawodowy? Po co doradztwo zawodowe w szkole?	- zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - założenie indywidualnych teczek zawodoznawczych
	2. Wszyscy jesteśmy zdolni! Poznajemy siebie (uzdolnienia naukowe, techniczne, artystyczne, społeczne)	- zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - ankiety, testy, kwestionariusze
	3. Umiejętności a zawód.	- zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - testy; - praca w grupach
	4. Moje umiejętności.	- zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - praca indywidualna z uczniem; - testy, ankiety
	5. Czym się interesuję?	- zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - test; - ekspresja plastyczna
	6. Jak zaplanować przyszłość edukacyjno- zawodową? Moja przyszłość edukacyjno - zawodowa.	- zajęcia z uczniami – 2 godz. lekcyjne; - praca indywidualna z uczniem; - ćwiczenia: drzewko decyzyjne
	7. Od elektryka do kierownika. Świat zawodów. Podział	zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna;

	zawodów.	<ul style="list-style-type: none"> - praca z podziałem na grupy; - wykład informacyjny; - wykorzystanie czasopism, filmów edukacyjnych, prezentacji, gazetek; - metryczki zawodu
	8. Zawody w moim najbliższym otoczeniu.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - praca z podziałem na grupy; - karty pracy; - wycieczki do zakładów pracy; - spotkania z przedstawicielami zawodów; - wywiady;
	9. Ocena własnych predyspozycji zawodowych z wymaganiami zawodu.	<ul style="list-style-type: none"> - konsultacje indywidualne - spotkanie z pielęgniarką; - testy
	10. Kompetencje na rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - wykład informacyjny; - dyskusja; - ankieta
Klasa VIII (Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych)	1. System edukacji w Polsce. Drogi prowadzące do zawodu.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - wykorzystanie, filmów edukacyjnych, prezentacji; - karty pracy
	2. Cele edukacyjne i zawodowe.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - ankieta; - burza mózgów, dyskusja
	3. Współczesny rynek pracy.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - wykorzystanie filmów edukacyjnych, prezentacji, gazetek; - spotkanie z doradcą zawodowym z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, pracownikiem Biura Pracy.

	4. Ja na obecnym rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - ćwiczenia; - zajęcia warsztatowe
	5. Praca jako wartość.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - praca w grupach; - dyskusja; - wykorzystanie multimedialnych
	6. Zawody przyszłości.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - wykorzystanie czasopism, filmów edukacyjnych, prezentacji, gazetek, albumów
	7. Dokumenty aplikacyjne: list motywacyjny, CV, kwestionariusz osobowy, podanie o pracę.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - spotkania indywidualne z uczniami; - ćwiczenia w pisaniu dokumentów
	8. Autoprezentacja czyli moc pierwszego wrażenia.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - prezentacja multimedialna; - ćwiczenia
	9. Co warto wiedzieć o szkołach zawodowych? Alternatywne drogi dojścia do zawodu.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - wykorzystanie czasopism, filmów edukacyjnych, prezentacji, gazetek; - udział uczniów w targach zawodoznawczych
	10. Podejmujemy decyzję edukacyjno – zawodową po ukończeniu szkoły podstawowej. Plan kariery zawodowej.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z uczniami – 1 godz. lekcyjna; - spotkania indywidualne z uczniem; indywidualny plan działania; - kompletowanie dokumentów aplikacyjnych

Inne zadania z zakresu doradztwa zawodowego

Lp.	Rodzaj zadania	Sposób realizacji
1.	Zbieranie informacji o szkołach ponadpodstawowych w regionie. Targi edukacyjno – zawodowe w szkole.	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja targów w szkole; - pozyskanie informatorów; ulotek; - spotkania z absolwentami, przedstawicielami szkół; - udział uczniów w organizowanych przez szkoły dniach otwartych
2.	Powiatowe Targi Zawodoznawcze – wycieczka dla uczniów klas VIII. Zapoznanie z ofertą i zasadami rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.	<ul style="list-style-type: none"> - udział uczniów w wycieczce; - pozyskanie materiałów promocyjnych szkół; - spotkanie z przedstawicielami szkół
3.	Egzamin ósmoklasisty. Jak pokonać stres?	- zajęcia warsztatowe z uczniami
4.	Prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla uczniów i rodziców - dyżury w gabinecie doradcy zawodowego.	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualne konsultacje; - diagnozowanie uczniów
5.	<p>Prowadzenie grupowych spotkań z rodzicami poszczególnych oddziałów podczas wywiadówek szkolnych na temat doradztwa zawodowego i kariery edukacyjnej uczniów.</p> <p>Prowadzenie pedagogizacji rodziców on-line oraz podczas indywidualnych spotkań w obszarze doradztwa zawodowego i kariery edukacyjnej uczniów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z rodzicami podczas wywiadówek; - przygotowanie materiałów, prezentacji
6.	Organizacja spotkań uczniów klas ósmych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych.	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja spotkań; - pozyskanie materiałów promocyjnych szkół;
7.	Koordinowanie pracy wszystkich nauczycieli, wychowawców, n- ciela świetlicy, biblioteki, pedagogów realizujących zadania w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.	- prowadzenie konsultacji

8.	Gromadzenie informacji na temat losów absolwentów.	- zbieranie danych; - sporządzanie zestawień
----	--	---

VII. Współpraca z rodzicami

Współpraca szkoły z rodzicami w zakresie pomocy uczniom w planowaniu dalszej drogi kształcenia i kariery zawodowej ukierunkowana jest na wyposażenie rodziców w wiedzę jak wspierać dziecko w poszukiwaniu własnej drogi zawodowej, skutecznie motywować, wzmacniać, uczyć samodzielności. Istotne jest uświadomienie rodzicom ich wpływu na decyzje edukacyjno – zawodowe ich dzieci, dostarczenie wiedzy o dziecku, jego zainteresowaniach, umiejętnościach, zdolnościach, mocnych i słabych stronach. Zapoznanie rodziców z ofertą szkolnictwa w najbliższym rejonie.

Tematyka spotkań z rodzicami:

1. Działania szkoły w zakresie orientacji zawodowej.
2. Każde dziecko jest inne. Na ile znam swoje dziecko?
3. Rola rodzica w wyborze dalszej drogi kształcenia dziecka.
4. Struktura szkolnictwa ponadpodstawowego w Polsce.
5. Egzamin ósmoklasisty.
6. Zapoznanie rodziców z zasadami rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.
7. Pomoc dziecku z ograniczeniami wyboru zawodu.

Wyżej wymieniona tematyka realizowana będzie on-line oraz podczas indywidualnych spotkań doradcy z rodzicami.

VIII. Współpraca z nauczycielami

1. Wsparcie nauczycieli w realizacji zadań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej.
2. Udostępnianie materiałów (np. scenariusze, ulotki, broszury, książki) do prowadzenie zajęć z uczniami na poszczególnych etapach kształcenia. Wskazanie adresów stron internetowych, linków do wykorzystania podczas zajęć dotyczącej tematyki orientacji zawodowej.
3. Konsultacje w sprawie aktualizowania i zapewnienia ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

IX. Współpraca z instytucjami

1. Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie
2. Powiatowy Urząd Pracy, referat w Bobolicach
3. Mobilne Centrum Informacji Zawodowej w Koszalinie
4. Ochotniczy Hufiec Pracy w Koszalinie
5. Centrum Kształcenia Ustawicznego w Koszalinie
6. Przychodnia Lekarska „Amelia”, pielęgniarka w środowisku nauczania i wychowania
7. Przedsiębiorcy, zakłady pracy działające na rynku lokalnym

X. Ewaluacja programu

- analiza dokumentacji (dzienniki - tematy zajęć);
- analiza wytworów uczniów;
- diagnoza potrzeb w zakresie doradztwa zawodowego, modyfikacja programu

XI. Materiały źródłowe

1. **Materiały metodyczno-dydaktyczne do planowania kariery zawodowej uczniów;** Praca zbiorowa, (2006)
2. **Podstawy poradnictwa kariery. Poradnik dla nauczycieli;** Bożena Wojtasik, (2011)
3. **Doradztwo edukacyjno-zawodowe. Przykładowe rozwiązania;** Praca zbiorowa pod redakcją Agnieszki Pfeiffer, (2014)
4. **Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu. Propozycje rozwiązań metodycznych;** Dołęga-Herzog H., Rosalska M., (2014)
5. **Doradztwo edukacyjno - zawodowe ORE**